

INDUSTRIJSKO

METALURŠKO KEMIČNA INDUSTRIJA
CINKARNA • CELJE

LIK *Savinja*

CELJE

CELJE

TOVARNA EMAJLIRANE POSODE — CELJE

MEKA
MEHANIČNA TKALNICA, CELJE

OPEKARNE
Ljubečna - Bukovžlak

Klima
KOVINSKO PODJETJE CELJE

celjska tiskarna
CELJE • PREŠERNOVA ULICA 17 • TELEFON ŠTEV. 175

ZLATARNA CELJE
1844

TOVARNA ESENC IN ETERIČNIH OLJ • CELJE

VELEŽITAR

TOVARNA *Aero*
CELJE

celje
toper

TOVARNA PERILA, KONFEKCIJA,
PREŠITIH ODEJ IN PLETENIN

TOVARNA TEHTNIC
Celje
JUGOSLAVIJA

OSREDNJA
Knjižnica Celje

Besedilo in izbor slikovnega gradiva: dr. Alenka Hren Medved, Domoznanski oddetek Osrednje knjižnice Celje

Slikovno gradivo: Domoznanski oddetek Osrednje knjižnice Celje
Muzej novejšje zgodovine Celje
Zgodovinski arhiv Celje
Železarski muzej Štore
Tehnični arhiv Železarne Štore
Zvone Dežnak (osebni arhiv)

Oblikovanje: Jana Špendl

Februar 2021

Celje v letih 1945–1991

Osvoboditev Celja, 13. 5. 1945
(hrani Muzej novejšje zgodovine Celje)

Razdejan Muzejski trg maja leta 1945
(foto Pelikan, hrani Muzej novejšje zgodovine Celje)

Konec druge svetovne vojne je bilo Celje opustošeno od številnih bombnih napadov. Porušenih ali poškodovanih je bilo kar 521 zgradb v mestu. Maja 1945 so se skozi mesto proti Koroški pomikale kolone četnikov in ustašev, v nasprotni smeri pa so se vračali številni vojni ujetniki in celjski Nemci, ki so se odločili po vojni vrniti v domače mesto. Mnogi od njih v mestu ob Savinji niso bili več dobrodošli. V povojnem obdobju je leta 1946 celjsko zgodovino močno zaznamovala ustanovitev Teharskega taborišča in z njim povezanih povojnih pobojev.

Povojna oblast je kmalu začela z izgradnjo novega družbenega reda, katerega del so bile zaplembe premoženja. Tako je pod okrilje države prišel večji del celjskih industrijskih in obrtnih obratov. Zasebni sektor je bil z zakonom o nacionalizaciji dokončno odpravljen do leta 1948.

Da se je lahko življenje v Celju v letih po drugi svetovni vojni vrnilo v stare tirnice, je bila potrebna čimprejšnja obnova mestne infrastrukture in ponovna oživitev nekdanjega cvečotčnega gospodarstva. Konec 40. let 20. stoletja so Celjanom najbolj ostali v spominu racionalizirana prehrana, stanovanjska stiska in slab položaj celjske industrije, ki si je ob izgubi nekdanjih tržišč in prekinitvi dobavnih tokov ter pomanjkanju strokovnega kadra in kapitala le počasi opomogla.

V 50. letih je bila dokončana elektrifikacija mesta, izboljšali so prometno infrastrukturo, začeli graditi prepotrebna stanovanja in modernizirati industrijo. Tako se je ob koncu prve petletke leta 1951 življenje Celjanov počasi le začelo izboljševati.

Med drugo svetovno vojno so bila poškodovana številna poslopja v mestu
(foto Pelikan, hrani Muzej novejšje zgodovine Celje)

Novozgrajeni stanovanjski bloki na današnji Čopovi ulici iz 50. let 20. stoletja
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

Novozgrajeno stanovanjsko naselje na Otoku po poplavi leta 1954
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

Leta 1967 je bila zgrajena stavba študijske knjižnice
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

Leta 1954 je Celje prizadela uničujoča poplava, v kateri je življenje izgubilo 22 ljudi, mesto pa utrpelo veliko materialno škodo. Med drugim je poplava odplavila tudi znameniti Kapucinski most. Poplava je spodbudila obsežno regulacijo Savinje in Voglajne, ki je bila izvedena v letih 1954–1961.

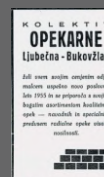
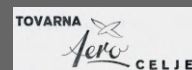
Sredi 50. let 20. stoletja se je Okraj Celje-mesto priključil okoliškemu okraju Celje. Celjska podjetja so se širila in zaposlovala vedno več delavcev; leta 1954 je 18 industrijskih podjetij v Celju zaposlovalo kar 7.220 delavcev. Najbolj prepoznavna celjska industrijska podjetja v tem času so bila Tovarna emaljirane posode, Cinkarna Celje, Železarna Štore, Zlatarna Celje in Metka.

Gospodarski razvoj mesta je bil osnova za dvig življenjskega standarda njegovih prebivalcev. Pospešeno so se gradila nova stanovanja, izboljšali sta se komunalna ureditev mesta in zdravstvena zaščita, ustanovljenih je bilo več novih izobraževalnih ustanov. Poskrbelo se je tudi za obnovo starega mestnega jedra in s tem za ohranjanje kulturne dediščine. Z ustanovitvijo Likovnega salona, Študijske knjižnice in Muzeja revolucije se je okrepilo kulturno življenje v mestu. Tako je Celje v 60. leta stopilo kot tretje gospodarsko in kulturno najbolj razvito mesto v Sloveniji.

Z uvedbo dogovornega gospodarstva v Jugoslaviji se je gospodarski razvoj upočasnil in posledično se je začel postopen zaton nekdanj mogočne celjske industrije, ki se je nadaljeval vse do sredine 90. let 20. stoletja. Nov družbeni model vodenja podjetij je le-ta naredil nekonkurenčna na evropskem trgu, državo je zajela inflacija in pomanjkanje življenjskih dobrin. Konec 80. let se je mesto Celje začelo vse bolj soočati tudi z okoljskimi posledicami industrializacije.

Pogled na Celje leta 1970
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

Zametki celjske industrije v prvi polovici 20. stoletja

Prvi zametki velikih industrijskih podjetij segajo še v čas pred prvo svetovno vojno, ko so bila v Celju in na njegovem obrobju ustanovljena nekatera še danes najbolj prepoznavna podjetja. Celje je konec 19. stoletja imelo z dobro železniško povezavo, bližino pramogovnikov in poceni delovno silo s podožetja vse pogoje za razvoj večjih industrijskih obratov.

Najstarejše še danes delujoče celjsko podjetje, Zlatarna Celje, se je razvilo iz obrtne delavnice leta 1844. Sledila ji je leta 1850 ustanovljena železarna v Štorah. Pomemben mejnik v razvoju celjske industrije pa je pomenila ustanovitev dveh najpomembnejših industrijskih obratov v Gaberjeh, Cinkarne (1873) in Westnove tovarne emajlirane posode (1894).

Pravo industrijsko središče regije je Celje postalo v obdobju med obema vojnoma, ko je v Celju delovalo okrog 40 industrijskih podjetij, ki so zaposlovala več kot 3.000 delavcev.

Celjska industrija

Pogled na Cinkarno in sosednje tovarne v času pred prvo svetovno vojno (hrani Osrednja knjižnica Celje)

Westnova tovarna emajlirane posode v času med obema vojnoma (hrani Osrednja knjižnica Celje)

Celjska industrija v letih po drugi svetovni vojni (1945–1991)

Industrija je tudi po drugi svetovni vojni obdržala svoj primat v gospodarstvu Celja. Za razliko od samega središča mesta pa celjska industrija ob koncu druge svetovne vojne ni utrpela velike škode, saj sta bila ob bombardiranjih porušena le dva industrijska objekta. Celjska podjetja so zato lahko s proizvodnjo nadaljevala že takoj po končani vojni. Prva leta povojnega poslovanja so zaznamovale zaplembe, razlastitve in posledično poddržavljenje celjskih podjetij. Podržavljena podjetja so dobila nova imena, ki so simbolično prekinila kontinuiteto s predvojnimi podjetji. Da bi dvignila delovno storilnost in odnos do dela zaposlenih, je nova oblast delavce spodbujala k udarniškem delu po zgledu bosanskega rudarja Alije Sirotanovića. Mladi so pri obnovi države in gospodarstva sodelovali v delovnih brigadah. Udarniki in brigadirji za svoje nadpovprečno opravljeno delo niso bili plačani, so pa uživali določene ugodnosti. Prav tako so lahko udarniške nazive dobili delovni kolektivi v podjetjih. Prva leta po drugi svetovni vojni je bila industrializacija Celja v zvezni in republiški domeni. Država je spodbujala predvsem razvoj panog, kot so metalurgija, kemična, kovinska in tekstilna industrija. Razvoj celjske industrije je upočasnjevala takrat še nepopolna elektrifikacija mesta, ki je povzročala izpade elektrike in s tem veliko gospodarsko škodo. Najpomembnejše celjsko podjetje, nad katerimi so bedele zvezne oblasti, so bila: Železarna Štore, Cinkarna Celje, Tovarna za proizvodnjo kemičnih izdelkov in Tovarna emajlirane posode.

Prvi delovni dan v letu 1949, prvi dan borbe za proizvodni plan 1949

Po dvodnevnem počitku je sirena Tovarne emajlirane posode najavila prvi delovni dan v tretjem letu prve Titove petletke. S tem trenutkom se je v vseh oddelkih tovarne začela borba za nove delovne značke, za proizvodni plan 1949. Od vesepoved se je oglašila stara pesem strojev, transmisij in orodij, ki oblikujejo ploščino v lonce, vedra, kadl in stotine drugih izdelkov.

Delo je teklo prv dan novega leta navidez tako kot v dneh preteklega meseca, ko so oddelki tekmovali med seboj za čim večji odstotek preokazovanja plana. Drugačno pa je bilo razpoloženje delavcev. Njih misli niso tekle tako kot lani. Lani se so novih poti in načinov dela, s katerim bi sledili pozivu maršala Tita, da žrtvujejo vse za izvršitev planskih nalog v tem letu. O tem so še posebej razmišljali v vodstvu sindikalne podružnice, ki je v minulem letu uspešno usmerila delo kolektiva in mnoga doprinesla k temu, da je bil plan v glavnih oddelkih presežen po vsebnosti za 18%.

Takoj pričeli borbo za plan v letu 1949. — to je bil predlog sindikalnega odbora in vseh mojstrov, ki so v opoldanski izmeni stopenj v sindikalno sebo, da izmenjajo svoje misli.

»Lani smo se ustrelili med najboljši kolektive kovinarske industrije,« je prvi spregovoril tajnik sindikata tov. Franc Mahne. »Ne dajmo, da bi naši uspehi padli, poskušamo se z vsemi kovinarskimi industijami v Sloveniji v borbi za prehodni prapor! Predlagam trimesečno medsebojno tekmovanje mojstrov in oddelkovodij v naši tovarni, obema pa tekmovalce s mojstri in vodji oddelkov v Lisostroju, Iskra, Tovarni avtomobilov v Ternem, Saturnusu in v Ljubljani in železarnama Štore in Jesenicah.«

Z vedrim pogledom je potoval od obraza do obraza v trenutkih tišine, ki je sončevala po njegovih besedah: »Kaj pravite na to?«

»Saj itak gledamo na red,« se je oglašil tov. Slemšek, stariši mojster iz mehanične delavnice. »Dela smo vajeni, tekmovali smo tudi že.«

»Če bo le dovolil strovin,« mu je seget v besedo drugi.

»Pa delovnih moč,« je dodal tretji.

»Vprašanje strovin ne moremo reševati mi, lahko pa mnogo odmoremo potrebi po novih delavcih s pravilno razporeditvijo zaposelnih moč,« mu je odgovoril na priporočilo mojster strovinkega oddelka tov. Peperko. »Podrobneje o tem se bomo pomenili na sestanku komisije in zahtevne proizvodnih stroškov. Če smo lani bili med prvimi, bodimo leto prvi.«

»Če bomo začeli s tekmovanjem že v januarju, nas poter ne bo stiskalo ob koncu leta,« se je oglašil novi. — Treba pa bo redno vsake 14 dni sklicevati seje podoborov in kontrolirati uspehe posameznih oddelkov.« Vnska nova pripomba je dopolnjevala predlog tajnika in potrjevala pripravljenost mojstrov, da v svoje oddelke vnesijo nov tekmovalni dan.

Moster Cokan, ki je vedno dober voje in je prvi izpolnil plan v letu 1948, je takoj prevzel v ofenzivo na svoj žegavi način:

»Kako pa naj tekmujem, saj nimam nič posode?«

»Saj ti jo bomo dali,« se je hkrati oglašilo nekaj priazdel, »še zasuli te bomo z njole!«

»V tem tekmovanju bo potrebno še nekaj,« je zasul pogovor na posebno resno plati tov. Peperko. »Vsak izmed nas se naj potrdi, da bo začel svoje ljudi se le strokovno, temveč tudi politično dvigati. Začeli bi s tedenskimi političnimi predleti, nato s predelavo referatov in tako dalje. Nahajamo se v tretjem letu petletke — socialistov,« namo zgradil kore socialistično mislečega človeka.«

Resni obraz navzočih so pričeli, da o padci predlog, s katerim se strinjajo, ki pa jih zaključuje. Tov. Peperku ni treba pjasniti. Vse dobro pozna in ve, da je večina preizkušenih, predanih strokovnjakov, le govrniki niso. »Seveda bo skrjala malo težje slo, jih bodo,« vsak začetek je težak. Pa bodo pomagali partijski in sindikalni funkcionarji.«

S tem so bili vsi soglasni. Tako je bil sprejet še sklep, da sindikalna podružnica izdela nečrt študija in daje potrebno pomoč.

Pred zaključkom sestanka je tajnik sindikata prečital tekmovalne točke, sestavljene po predlogih in dopolnitvah avsovočih. Z dviganjem rok je bil narit soglasno sprejet.

Ko je petila na dolo nova imena je na stenskih in ob novih, nenatčnih diagramih v vseh oddelkih visel tale poziv:

Trimesečno tekmovanje mojstrov in predelavcev Tovarne emajlirane posode, ki bo trajalo od 5. januarja 1949 do 1. aprila 1949.

Da nadaljevanje v letu 1949, z delovnim poletom, ki je zajel v napornem letu 1948, tudi naš kolektiv s mojstri in predelavci na čelu, ter zavodajoč se biva socialističnega tekmovanja, ki bo tudi v tretjem letu petletke osnova našemu delu, napovedujemo mojstri in predelavci Tovarne emajlirane posode medsebojno trimesečno tekmovanje.

Obtem napovedujemo po istih točkah

kak tekmovanje mojstrov in predelavcev središč podjetij kovinske industrije:

1. Litostroj, Iskra — Kranj, Tovarna avtomobilov Maribor, Saturnus Ljubljana, Železarna Jesenice, Železarna Štore.
2. Republiški odbor kovinarjev za Slovenijo bo nadzoroval tekmovanje in bo mesečno objavil rezultata tekmovanja.
3. Najboljšim mojstrom in predelavcem Tovarne emajlirane posode bo podelila uprava Tovarne emajlirane posode nagrade v višini 5000 din.
4. Tekmujejo po sledečih točkah:
 1. Kateri mojster ali predelavec bo s svojim oddelkom oziroma grupo visje prougel dnevi plan.
 2. Kateri mojster ali predelavec bo v svojem oddelku oziroma grupi doseg boljšo kvaliteto izdelkov.
 3. Kateri mojster ali predelavec bo v svojem oddelku zmanjal izmetek na minimum in izkoristil največ odpadkov.
 4. Kateri mojster ali predelavec bo imel več brigad lo. Am. jošlje evidenco preko dela brigad (štarkoni, dosega norme itd.).
 5. Kateri mojster ali predelavec bo imel s svojim kolektivom:
 - a) manj izostankov.
 - b) 100% izrabo delovnega časa.
 - c) pravilno razporeditev dela in 100-odstotno izkoristanje strojev.
 6. Kateri mojster ali predelavec bo po vseh točkah uspel boljo evidenco.
 7. Kateri mojster ali predelavec bo vsa točke ozirovoril s kar najboljšo povezavo s sindikalno organizacijo, ki muca imeti v vseh oddelkih in grupah polet mojstra in predelavca pregled tekmovanja.
 8. Vsi mojstri in predelavci vključeni v tekmovanje morajo imeti 14dnevne proizvodne sestanke z sindikalnim podoborom oziroma grupami.

Vse isle za petletko!

Mojstri in predelavci Tovarne emajlirane posode Celje

Ob spalnok so se zbirali delavci, predelavci, brigadirji in brigadirke. Zira debata je razgalila oddelke — tekmovalce se je pričelo še preden je uprava podala na širšem proizvodnem sestanku seznanila kolektiv planskimi nalogami prvega četletja.

Naslednje dni je tekmovalna napoved mojstrov in predelavcev celjske tovarne emajlirane posode razgalila tudi kolektive Litostroj, Iskra, Tovarna avtomobilov, Saturnus, Železarna Štore in Jesenice.

Kovinarji so pričeli uporno borbo za plan tretjega leta Titove petletke.

Podjetja so spodbujala delovno storilnost zaposlenih. (Celjski tehnik, 8. 1. 1949)

Delavski svet Tovarne emajlirane posode Celje na zasedanju leta 1962 (Emajlirc, 1964, št. 12)

Leta 1950 je z uvedbo delavskega samoupravljanja vodenje podjetij formalno pravno prešlo iz državnih oblasti na delavske svete in upravne odbore, katerih predstavniki so bili izvoljeni iz vrst zaposlenih v podjetjih. Prvi delavski svet v Celju so novembra leta 1961 izvolili v Tovarni emajlirane posode.

V začetku 60. let se je gospodarska rast ustavila in država je zašla v krizo. Industrijska proizvodnja je zaostajala za načrtovanimi plani, produktivnost delavcev je padala, zaradi nizke gospodarske rasti ni bilo svežega kapitala za nove investicije. Kljub slabim gospodarskim kazalcem sta se v tem času poraba in življenjski standard prebivalstva povečala. Država se je zaradi navedenih nesorazmerij med proizvodnjo dobrin na eni strani in potrošnjo na drugi reševanja gospodarske krize lotevala z različnimi gospodarskimi reformami, od katerih pa nobena ni bila zares uspešna. Ena od njih je bila tudi reforma leta 1973, po kateri so podjetja preoblikovali v Temeljne organizacije združenega dela ali TOZD-e. Takšna upravna razdrobitev je povečala stroške dela in skupaj z novo kadrovske politiko poglobila gospodarsko krizo, ki je najbolj prizadela prav industrijo.

Delavsko samoupravljanje in dogovorna ekonomija sta se v podjetjih ohranila vse do konca 80. let 20. stoletja, ko je s postopnim razpadom Jugoslavije razpadla tudi njena družbeno-gospodarska ureditev. Država je skrbela, da je imel vsak državljan pravico do dela. Zaradi principa polne zaposlenosti so se celjska industrijska in gradbena podjetja soočala s prevelikim številom zaposlenih. V letih 1968–1978 se je povečalo število zaposlenih kar za 5.500 delavcev. Slabo polovico zaposlenih v industriji so predstavljali nekvalificirani in polkvalificirani delavci.

Celjska podjetja so kljub izgubam najemala kredite in gradila nove proizvodne obrate. Največji med njimi so bili tovarna kotlov in orodij v EMU, tovarna kopirnega papirja v AERU in valjarna v Cinkarni.

Največja in najbolj prepoznavna proizvodna podjetja v Celju so bila Cinkarna, EMO, AERO, Metka, Železarna Štore, Toper, Lik Savinja in Zlatarna Celje. Vsa naštetá podjetja so se soočala z velikimi izgubami, nezadovoljstvom zaposlenih in stavkami oz. t. i. prekinitvami dela.

Konec 80. let je celjska industrija zaradi poglobljene gospodarske krize in političnih težav, ki jih je prinesel postopen razpad Jugoslavije, doživela svoje najtežje obdobje. Podjetja so zaradi izgub tržišča in zastarelosti proizvodnje zašla v stečaj in likvidacijo, ki jim je v začetku 90. let sledilo lastninjenje podjetij. Prvo celjsko podjetje, ki je že leta 1987 doseglo stečaj in likvidacijo, je bilo Lik Savinja, nato pa so mu sledila še mnoga druga znana in nekoč uveljavljena podjetja. Število delovnih mest v celjski industriji in gradbeništvu se je od konca 70. let pa do sredine 90. let prepolovilo.

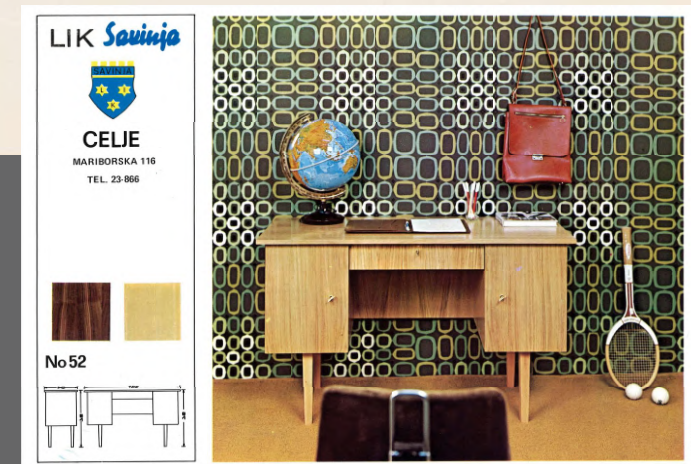
(Emajlirc, 1984, št. 22/23)

Delavci LIK Savinja pred stavbo občinske skupščine

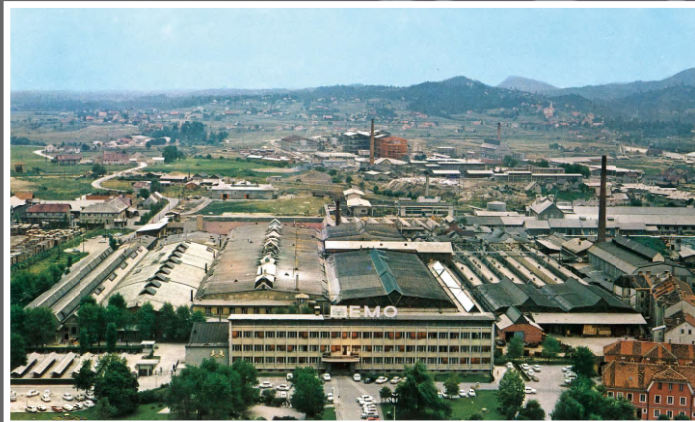
Okoli 800 delavcev Savinja je minuli petek pred stavbo celjske občinske skupščine protestiralo proti uvedbi stečaja za tozde njihove tovarne. To pot ni šlo za plače. Šlo je za pravico do dela in za prizadevanja, da obdržijo svojo tovarno. RADO PANTELIČ

Protest delavcev proti uvedbi stečaja Lik Savinja (Novi tednik, 19. 3. 1987)

Letak podjetja Lik Savinja iz leta 1973 (hrani Osrednja knjižnica Celje)

TEP-EMO Celje

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

Tovarna emajlirane posode Celje je bila eno najstarejših in največjih celjskih industrijskih podjetij. Leta 1894 jo je ustanovil Adolf Westen. Iz prvotne delavnice za izdelavo emajlirane posode se je razvilo ogromno podjetje za izdelavo emajlirane, brušene in pocinkane posode, ki je že pred drugo svetovno vojno zaposlovalo 1.000 delavcev. Podjetje se je s svojimi blagovnimi znamkami, kot so Ideal in Eterna special, zapisalo v zgodovino. Družina Westen, ki je bila lastnica podjetja, je v letih pred drugo svetovno vojno razširila nabor izdelkov in posodobila proizvodnjo. Tako je Westnova tovarna leta 1939 zaposlovala 1.277 delavcev in bila eno najsodobnejše opremljenih podjetij te vrste v Evropi.

Po drugi svetovni vojni je podjetje prešlo v državno last in se leta 1946 preimenovalo v Tovarno emajlirane posode (TEP), leta 1965 pa v EMO Celje. Podjetje je nenehno skrbelo za razvoj izdelkov in v ta namen leta 1983 ustanovilo Razvojni inštitut Emajl. Osrednji del proizvodnje je vseskozi predstavljala emajlirana posoda, izdelovali pa so tudi kotle in peči za centralno ogrevanje, radiatorje, umivalnike, kopalne kadi, izdelke za avtomobilsko industrijo, od leta 1971 pa tudi kontejnerje, jeklenke za plin, posode za smeti in kovinske garderobne omare. Leta 1984 so posodobili proizvodnjo emajlirane posode in postali ena največjih evropskih tovarn te vrste.

EMO Celje je z 2.500 zaposlenimi leta 1990 predstavljal največje celjsko industrijsko podjetje in eno največjih podjetij v Sloveniji. Njegove izdelke je imelo skoraj vsako slovensko in jugoslovansko gospodinjstvo druge polovice 20. stoletja.

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

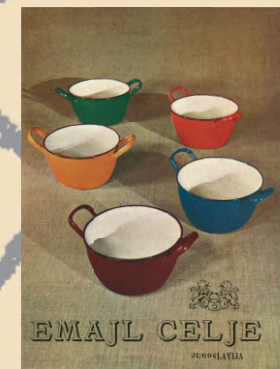
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

1919

1953

1966

1925

1963

1981

Zaščitni znak od začetka do danes

WESTEN so si bili zaščitni znak izbrali priložnosti leži moliti - dva na zadnjih rogovih steno. Priložnosti izbrali steno in drugo ime razpisna in izbranimu poslovanju. Obleka s priložnimi besedami bojni na prvi mednarodni razpisu izdelave posode, na kateri sta bila Adolf Westen. Pri izbranimu uradu, je bil zaščitni znak nastal prvotno leta 1902 in bil je naslednja naslednja uradna - znamka leta 1925.

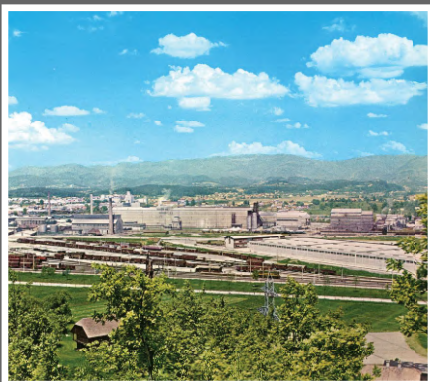
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

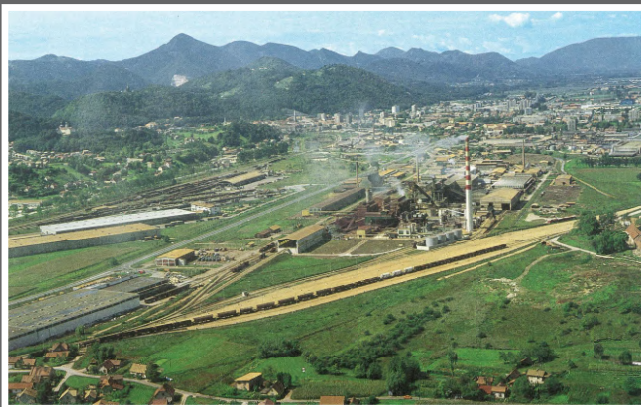
(Emajlirc, 1963, št. 16)

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

Cinkarna Celje

(Cinkarnar, 1983, št. 7)

(Cinkarnar, 1985, št. 2)

Leta 1873 je v Gaberjah takratna država ustanovila Topilnico surovega cinka, ki so ga dobivali iz Mežice, Rablja in Pliberka. Kmalu so proizvodnjo razširili še z valjarno cinka in obratom za proizvodnjo žveplene kisline. Po prvi svetovni vojni je podjetje proizvodnjo ponovno razširilo in posodobilo. V času med obema vojnama so v Cinkarni tako proizvajali pocinkano pločevino, modro galico, cinkov oksid, litopon, ultramarin, cinkov prah in žvepleno kislino; surovine pa so izvažali iz Nemčije, Avstrije in Češkoslovaške. Med drugo svetovno vojno je tovarna delovala v polnem obsegu in nepoškodovana dočakala konec vojne. Tudi po drugi svetovni vojni je Cinkarna ostala podjetje splošnega državnega pomena. Z gradnjo novih obratov so razširili in povečali proizvodnjo svojih izdelkov.

Leta 1953 se je po večkratnih združitvah in razdružitvah Cinkarna združila s Tovarno za proizvodnjo kemičnih izdelkov Celje in nastalo je novo podjetje "Cinkarna", metalurško-kemična industrija Celje. Leta 1961 sta se jima pridružili še Tovarna organskih barvil in Kemična industrija Mozirje. S priključitvami drugih podjetij se je Cinkarna preobrazila iz metalurškega v metalurško-kemično podjetje. Po združitvi je Cinkarna v 60. letih zaposlovala 2.000 delavcev. Leta 1970 so zaradi nerentabilnosti in konkurence ostalih jugoslovanskih podjetij ukiniti metalurško pridobivanje cinka, še naprej pa so predelovali cink in izdelovali tiskarske plošče. Proizvodnjo so preusmerili v proizvodnjo titanovega belila, pigmentov, soli, organskih barv in zemeljskih barv, gradbenih mas, grafičnega materiala za potrebe tiskarstva, umetnih gnojil in ostalih izdelkov za potrebe kmetijstva.

ANTIKOROZIVNI PREMAZI NA OBRNOH CINKOVIN
PREMAZI
ANTIKOROZIVNI PREMAZI NA BAZI CINKOVIN
PRAHA

KOROCINK

NAJČISTEJE - NAHITREJE - NAJODRŽNEJE
BETNI PREDKOROZIJ

V svetlo modro ali rdečo barvo lahko tudi do 0,1 mm gladko. Prihodnja razširitev uporabe pri tleh in v zidih. Korocink je tudi primeren za uporabo na površinah, ki so izpostavljene visoki vlažnosti in visoki temperaturi. Korocink je primeren za uporabo na površinah, ki so izpostavljene visoki vlažnosti in visoki temperaturi. Korocink je primeren za uporabo na površinah, ki so izpostavljene visoki vlažnosti in visoki temperaturi.

CC CINKARNA CELJE

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

LITOPON $ZnS \cdot BaSO_4$

CC CINKARNA CELJE

kombinirano sredstvo za varstvo rastlin - fungicid v tekočem obliki

CUPRAFLOW

kombinirano sredstvo za zaščito bujk - fungicid v tekočem obliki

CC CINKARNA CELJE

POLIMETANSKA PENA ZA GRADNENIŠTVO

PURPEN

POLIMETANSKA PENA ZA GRADNENIŠTVO

25-30 PENNE

CC CINKARNA
Metalurško kemična industrija, PE Kemija Mozirje

BARVNA KARTA

antikorozijski premazi

CC CINKARNA CELJE

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

1940

CINKARNA D. D.
Tovarna Cinkarna Celje
Celj. Ljubljana 19497

1943

ZINKHÜTTE & METALL A. G.
CELJE
Tovarna, Zinkhütte, Gill
Kontakt: Tel. 28, ura 90

1951

TOPILNICA IN VALJARNA CINKA
CINKARNA CELJE
TOPILNICA IN VALJARNA CINKA
CINKARNA CELJE
Kontakt: Tel. 28, ura 90

1954

TOVARNJA ORGANSKIH BARVIL - CELJE

1955

TOVARNJA ORGANSKIH BARVIL - CELJE

1957

METALURŠKO KEMIČNA INDUSTRIJA
CINKARNA • CELJE

1957

CC CINKARNA
Metalurško kemična industrija Celje, d.d.

CINKARNA
CELJE

CINKARNA CELJE

grafika

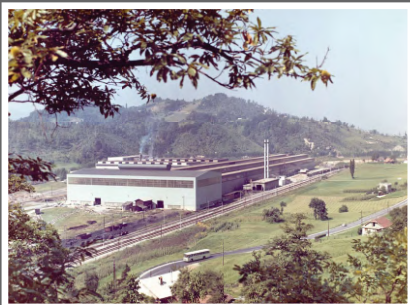
CINKARNA CELJE - TISKOVNI

1946

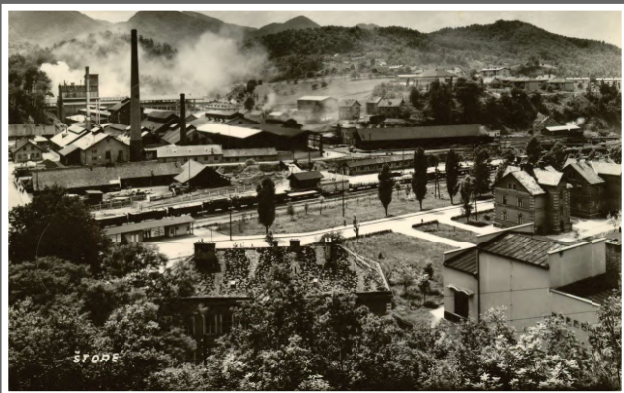
ISKALNICA IN METALURŠKA
CINKARNA CELJE
Kontakt: Tel. 28, ura 90

1950

TOVARNJA ORGANSKIH BARVIL - CELJE

Industrijska cona Štore II leta 1975 (hrani Tehnični arhiv Železarne Štore)

Železarna Štore leta 1965 (hrani Osrednja knjižnica Celje)

Prenašanje valjancev v valjarni (foto Pelikan, hrani Tehnični arhiv Železarne Štore)

Železarna Štore

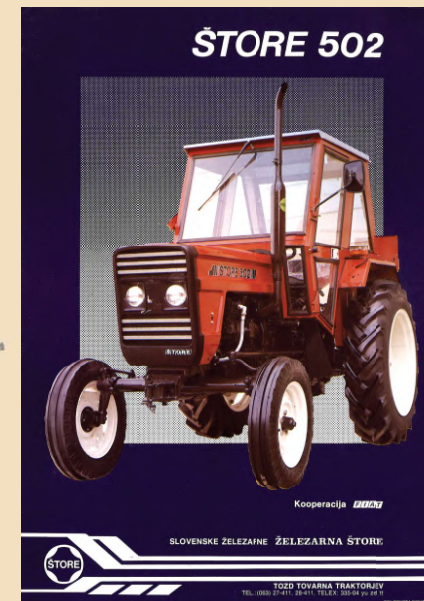
Železarna v Štorah predstavlja najstarejše in eno največjih podjetij na Celjskem. Njeni začetki segajo v leto 1845, ko so ob premogovniku Pečovje postavili kovačnico in nato leta 1850 še železarno. V drugi polovici 19. stoletja je železarna doživela hiter razvoj in je do druge svetovne vojne postala sodoben metalurški obrat za proizvodnjo trgovskega železa, jeklene litine in strojnih delov, izdelovali pa so tudi kmetijske stroje.

V času druge svetovne vojne železarna ni delovala, saj je takratna oblast njeno proizvodnjo zaustavila. Proizvodnjo so ponovno zagnali po vojni, ko je podjetje prešlo v državno last. Proizvodnjo so razširili na izdelavo specialnih jekel, valjev za industrijo, odlitkov za motorno industrijo in ladjedelništvo in predelavo valjanih izdelkov v končne produkte. Konec 60. let se je del njene proizvodnje preselil na novo lokacijo v t. i. industrijsko cono Štore II, kjer so nastale nove livarna, valjarna in jeklarna.

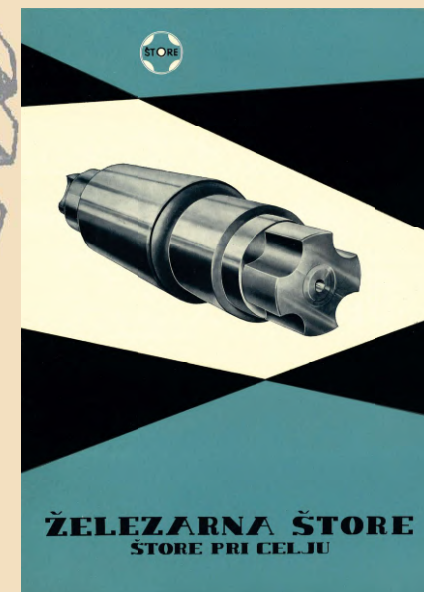
Med leti 1978 in 1985 so v navezi s podjetjem Fiat Trattori izdelovali traktorje, vendar so bili zaradi nerentabilnosti primorani njihovo proizvodnjo ukiniti.

Konec 80. let so prenehali pridobivati surovo železo in so svojo proizvodnjo preusmerili v izdelavo valjanih izdelkov.

Vrhunec je Železarna Štore doživela leta 1984, ko je bilo v njej zaposlenih 3.673 ljudi. Konec 80. let je železarna kot mnoga druga podjetja zašla v gospodarske težave. V 90. letih so iz nje izšla samostojna podjetja, od katerih štiri uspešno delujejo še danes.

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

1923

1953

1947

1984

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

Zlatarna Celje

Začetki Zlatarne Celje segajo v leto 1844, ko je italijanski zlatar G. Pacchiaffo v Celju odprl svojo zlatarsko delavnico. Delavnica je kmalu prerasla obrtniške okvirje in 40 let kasneje je njegov potomec Franc Pacchiaffo registriral podjetje z imenom Prva Štajerska draguljarska tovarna. Leta 1925 se je podjetje združilo s podjetjem bratov Knez in na novi lokaciji v Gaberjah je nastala Družba Pacchiaffo, Knez & Cie, ki je imela 100 zaposlenih. Izdelovali so nakit, jedilni pribor in ostale zlatarske izdelke. Že v času pred drugo svetovno vojno so bili največje zlatarsko podjetje v takratni Jugoslaviji in eno večjih v Evropi. Po drugi svetovni vojni so zlatarni priključili še ostale zlatarske delavnice v Celju in leta 1950 družbo preimenovali v Zlatarno Celje. Poleg zlatarskih izdelkov so izdelovali tudi ure in srebrni jedilni pribor. Leta 1968 se je Zlatarna iz starih prostorov v Gaberjah preselila v nove tovarniške objekte na Kersnikovi ulici. Pod okrilje Zlatarne Celje so leta 1970 priključili še Zlatarno Trbovlje, Ljubljanski Atelje in Aurocent ter Auro. Nastalo je največje zlatarsko podjetje v Jugoslaviji s 450 zaposlenimi in 24. trgovinami po celotni takratni državi. Za izvirnost, kakovost in moderen dizajn svojega nakita so prejeli številna svetovna priznanja ter se uveljavili na vseh svetovnih trgih.

Po letu 1991 je Zlatarna zaradi razpada Jugoslavije utrpela izgubo tržišča, ki ji je sledil velik padec prodaje in s tem tudi proizvodnje nakita.

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

1928

1940

1976

1995

1991

1987

1984

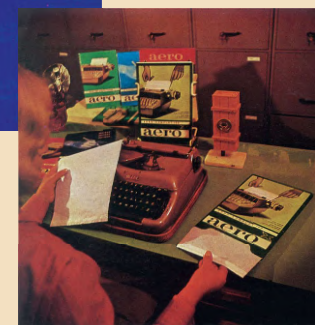

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

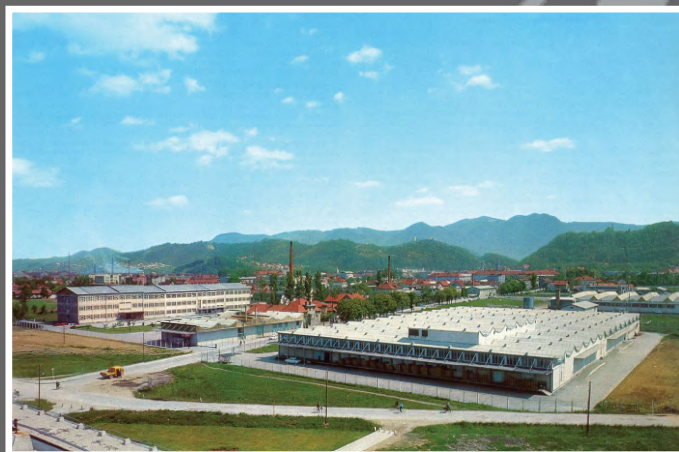
Aero

Leta 1922 je bila v Celju na današnji Kocenovi ulici ustanovljena podružnica češkega podjetja anilinskih barv in kemičnih izdelkov Viljem Braus. Po drugi svetovni vojni so podjetje preimenovali v Tovarno tekstilnih barv Celje, leta 1947 pa v AERO, tovarno barvil Celje. Ime AERO je tovarna dobila po svojem najbolj znanem izdelku – indigo papirju AERO. Razen slednjega je AERO proizvajal tudi več kemičnih, pisarniških in šolskih potrebščin, kot so pisalni trakovi, lepilni trakovi, barve, samolepilni papir ipd.

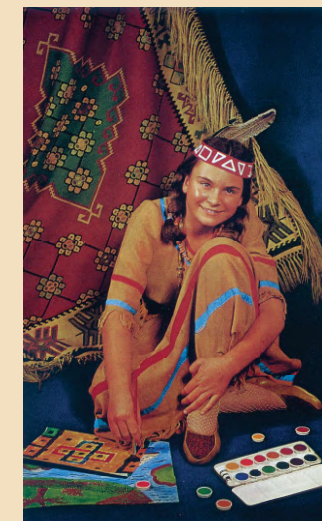
V 60. letih 20. stoletja je AERO svoje proizvodne prostore iz Kocenove ulice v središču mesta preselil na Ipavčevo ulico. AERU se je v letih 1979–1990 pridružilo tudi grafično podjetje Cetis.

(hrani Osrednja knjižnica Celje)

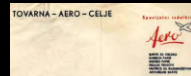
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

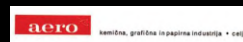
(hrani Osrednja knjižnica Celje)

1939

1951

1981

Tooper

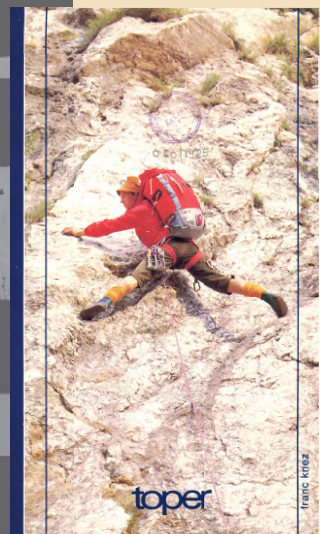

Delo v Toprovi šivalnici leta 1982
(Zvone Dežnak, osebni arhiv)

Tooper je leta 1977 začel izdelovati takrat izjemno iskane kavbojke
(Teleks, 26. 8. 1977)

Tekstilno podjetje Tooper je bilo ustanovljeno takoj po koncu druge svetovne vojne, in sicer z združitvijo med vojno ustanovljene tovarne gumijastih izdelkov Oberbauer & Co. Gummiwarenfabriken v Zavodni in Tekstilnega podjetja Hildo na Hudinji. Podjetje Tooper je imelo svoj sedež in šivalnico v nekdanji tekstilni tovarni Elka v Zavodni. Sprva se je imenovalo Celjska tovarna perila, nato pa so ga leta 1948 preimenovali v Tovarno perila, konfekcije, prešitih odev in pletenin Celje (skrajšano TOPER). Sredi 50. let so v tovarni uvedli način dela po tekočem traku. Podjetje se je v naslednjih letih hitro razvijalo in s svojimi izdelki spretno prilagajalo trgu in modnim smernicam ter tako postala ena najprepoznavnejših blagovnih znamk. Izdelovali so moško in žensko perilo, športno konfekcijo, uniforme, zaščitne delovne obleke in srajce. Izdelke so prodajali predvsem na tuja tržišča, v Zvezno republiko Nemčijo, na Nizozemsko, v Švico, Veliko Britanijo, Italijo in na Kitajsko. V začetku 80. let so se osredotočili na šivanje športnih oblačil, srajc, bluz in spalnih srajc. Poleg tovarne v Celju in njenih podružnic v Sloveniji so ustanovili še podružnico Top Sport v avstrijskem Pliberku, kjer so izdelovali športne rokavice za avstrijski trg. Toprova oblačila so nosili najuspešnejši slovenski športniki tistega časa, kot sta bila Boris Strel in Bojan Križaj. Na Olimpijskih igrah v Sarajevu leta 1984 je Toprova športna oblačila nosilo kar deset svetovnih reprezentanc. V času največjega razcveta sredi 70. let prejšnjega stoletja je imelo podjetje 1.200 zaposlenih, a je zaradi finančnih težav v naslednjem desetletju, leta 1992, doživelo stečaj.

Toprova oblačila in športno opremo je uporabljal tudi znan slovenski alpinist Franček Knez

Zimske olimpijske igre v Sarajevu leta 1984. Član Češko-Slovaške reprezentance Pavel Ploc sprejema bronasto medaljo v smučarskih skokih (Zvone Dežnak, osebni arhiv)

Hostese v Toprovih oblačilih na Zimski olimpijadi v Sarajevu leta 1984 (Zvone Dežnak, osebni arhiv)

1944

1946

1953

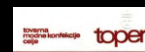
1978

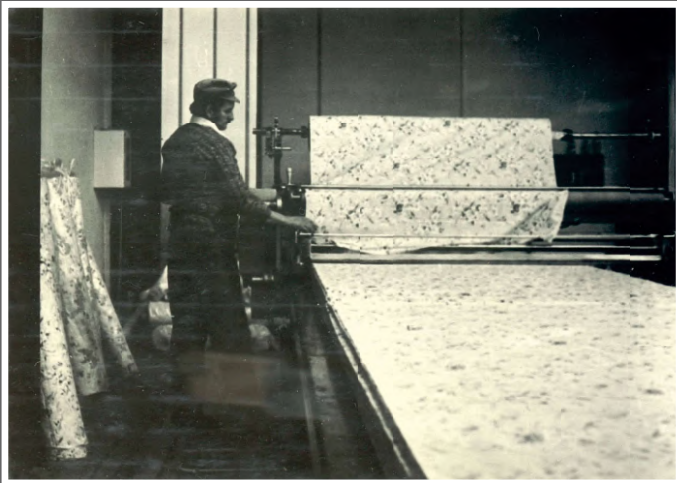
1944

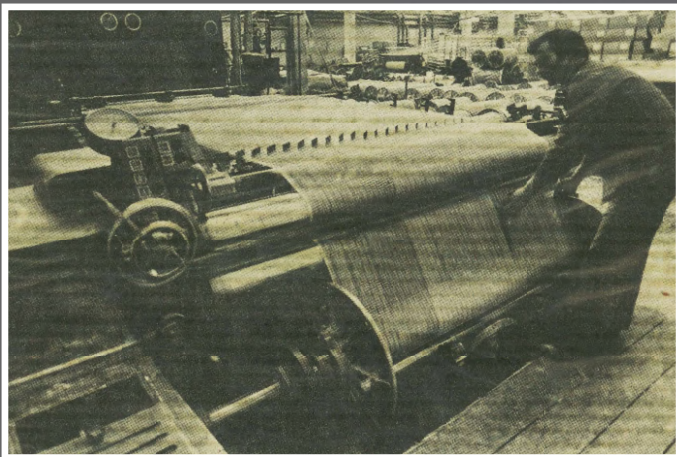
1963

Blagovna znamka Tooper je v zadnjem desetletju ponovno oživila in še vedno predstavlja sinonim za kvalitetna športna oblačila (Zvone Dežnak, osebni arhiv)

(Zvone Dežnak, osebni arhiv)

(Večer, 22. 1. 1980)

Metka

Začetki tovarne Metka segajo v leto 1929, ko je Henrik Weinberger skupaj s Celjsko posojilnico ustanovil mehanično tkalnico in barvarno Metka. V tovarni so tkali različne bombažne tkanine za tekstil. Podjetje se je hitro širilo in že v predvojnem času zaposlovalo 178 delavcev. Po drugi svetovni vojni je takratna oblast tkalnico združila s podjetjem Bergmann in drug ter jo preimenovala v Mehanično tkalnico Metka Celje. Izdelovali so hlačevino, popeline za spodnje perilo, ženske modne tkanine, tkanine za posteljnino, moška vrhnja oblačila in blago za delovne obleke. S posodobitvijo je Metka postala eden izmed vodilnih proizvajalcev posteljnih in modnih tkanin v Jugoslaviji. Večino svojih izdelkov so izdelovali za tujino. Podjetje je imelo konec 70. let 1.020 zaposlenih. Kljub modernizaciji pa je podjetje v 80. letih zašlo v krizo, ki je počasi privedla do stečaja leta 1993.

(Zvone Dežnak, osebni arhiv)

(Zvone Dežnak, osebni arhiv)

(Zvone Dežnak, osebni arhiv)

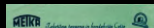
1934

1954

1984

1985

1935

Emajlirec

GLASILO DELAVSKEGA KOLEKTIVA TOVARNE EMAJLIRANE POSODE

LETO VIII. ŠT. 12
Celje, 18. septembra 1967

Glasila celjskih podjetij

V času po drugi svetovni vojni je vsako večje celjsko podjetje izdajalo tudi svoje glasilo. V letih 1945-1991 je v Celju izhajalo kar 44 glasil različnih celjskih podjetij. Izmed njih še posebej izstopajo glasila največjih celjskih podjetij, ki so že imela značaj t. i. lokalnih časopisov. S svojimi vsebinami so se dotikala tako razvoja podjetja in njegovih izdelkov kot tudi organizacije dela, vzdušja zaposlenih ter skrbi za dobrobit zaposlenih v podjetju. V navedenem času je pod okrilje podjetij namreč spadalo tudi zdravstveno varstvo zaposlenih, stanovanjska problematika in

preživljanje prostega časa v sklopu različnih športnih, kulturnih in tehničnih društev. Podjetja so v tesni navezi s strokovnimi šolami preko vajeništva, kadrovskih štipendij in izobraževanja odraslih skrbela za izobrazbo prihajajočih mladih kadrov. Glasila podjetij so prikazovala življenje pravicah »mest v malem« in danes predstavljajo neprecenljiv zgodovinski vir, ki nam odstra pogled v zgodovino celjskega gospodarstva in življenje celjskih delavcev v drugi polovici 20. stoletja.

CINKARNAR

GLASILO DELAVSKEGA KOLEKTIVA CINKARNE CELJE

LETO IX. - ŠT. 1

NAPOT

Pred volitvami v nove organe upravljanja

Prvi maj - srečno!

Sčasom v korak

OBISKALI SO PAB

Štovski ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNI ŠTOKI

18. januar 1964
Št. 1. Leto 17

Obdelovalnica valjev

PRVI IZPOLNILI LETNI PLAN

AKTIVNOST DELAVSKEGA SVETA PODJETJA

OBISKALI SO PAB

ingrad CELJE

GLASILO KOLEKTIVA

Občutki z zbora kolektiva

10 LET

odprta knjižnica

NAS AERO

11316

Obiskal nas je predstavnik Bangladeša

V januarju rekordna proizvodnja

Kemija je ustvarila 19.077 din, grafika pa 6983 dinarjev. Izbojal se je izkoristek delovnega časa. Problemov s strovinami naj zmanjka ni. Vrednostno kažejo največji porabi papirni proizvodi, neskončni obrazci in samolipne etikete.

Obiskal nas je predstavnik Bangladeša

V pogovoru s predstavniki našega podjetja je nakazal velike možnosti za poslovno-tehnično sodelovanje in skupna vlaganja. Obstajajo tudi možnosti, da bo Aero s svojimi izdelki oskrboval vsa diplomatska predstavništva Bangladeša v Evropi.

V januarju rekordna proizvodnja

Kemija je ustvarila 19.077 din, grafika pa 6983 dinarjev. Izbojal se je izkoristek delovnega časa. Problemov s strovinami naj zmanjka ni. Vrednostno kažejo največji porabi papirni proizvodi, neskončni obrazci in samolipne etikete.

Veliko večino glasil celjskih podjetij hrani Osrednja knjižnica Celje, od katerih je 8 digitaliziranih in dostopnih na spletni strani Digitalne knjižnice (dlb.si)

http://www.dlib.si/results?query=12796960&lib=obiskob&kp=1027269050&lib=obiskob&kp=1027269050&lib=obiskob&kp=1027269050

